

Київський національний університет культури і мистецтв

КАФЕДРА ІВЕНТ-МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ІНДУСТРІЇ ДОЗВІЛЛЯ

Назва дисципліни	Аксіологія українського фольклору
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий), PhD
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітньо-наукова програма	Культурологія
Форма навчання	денна
Адреса викладання	вул. Євгена Коновальця, 36
Кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра івент-менеджменту та індустрії дозвілля
Семестри	III
Обсяг	Загальна кількість годин
	90
	Кількість кредитів
	3
	Лекції
	26
	Практичні заняття
	0
Самостійна робота	
64	
Форма звітності	іспит (III семестр)
Тип дисципліни (обов'язкова/вибіркова)	Блок Б (вибіркова)
Мова навчання	Українська
Викладач	Петрова Ірина Владиславівна
Контактна інформація	kafedra_im@i.ua
Програма дисципліни	

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІНИ

Курс спрямовано на розширення уявлення здобувачів ступеня доктора філософії (PhD) про основні напрями у вивченні й з'ясуванні природи й способів буття родових та національних цінностей в найрізноманітніших зразках українського фольклору, на норми правил високодуховної поведінки в особистому, родинному та суспільному житті людини.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: зорієнтування аспірантів на основні напрями у вивченні й з'ясуванні природи й способів буття родових та національних цінностей в найрізноманітніших зразках українського фольклору, на норми правил високодуховної поведінки в особистому, родинному та суспільному житті людини.

Завдання курсу:

- подати розгорнуте поняття про цінність як філософську категорію і як інструмент внутрішнього аналізу явищбуття;
- спрямувати зацікавлення аспірантів на основні тенденції та ціннісні особливості різних жанрів українського фольклору;
- окреслити основні функціональні прояви найпоширеніших зразків фольклору як ціннісні орієнтації у системі духовного буття українців.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є трансформація традиційних народних цінностей українців до умов сучасного урбанізованого суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспіранти повинні набути такі програмні компетентності:

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність до самостійного формування неперервного удосконалення системного наукового і загального культурного світогляду;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність діяти на основі етичних кодексів і професійної етики науковця, на засадах науковості та толерантності.

фахові:

- здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у культурології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і суміжних галузях;
- здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень/інноваційних розробок з культурологічної проблематики та суміжних наукових дисциплін;
- здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в культурології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти;
- здатність здійснювати аналітико-прогностичні дослідження та

формувати стратегії культурної політики державних структур й інших організацій різного рівня;

- здатність апробувати результати культурологічних досліджень, популяризувати й поширювати їхні результати.

Результати навчання за дисципліною:

- здійснювати наукове дослідження згідно з основоположними принципами наукового пізнання;

- здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел;

- здійснювати формування й неперервне удосконалення власного наукового і культурного світогляду;

- генерувати нові ідеї (креативність) та критично оцінювати їхній потенціал;

- застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, обробки та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи;

- діяти на основі етичних кодексів і професійної етики науковця, принципів академічної доброчесності і високої академічної культури;

- мати передові концептуальні та методологічні знання з культурології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій;

- вільно презентувати та коментувати результати досліджень, наукові й прикладні проблеми культурології та суміжних наукових дисциплін;

- розробляти та реалізовувати наукові/інноваційні культурно-мистецькі проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми культурології;

- здійснювати аналітико-прогностичні дослідження й формувати стратегії культурної політики в сфері державного управління та інших соціокультурних інститутах;

- впроваджувати результати культурологічних досліджень у практику, популяризувати й поширювати їхні результати.

Міждисциплінарні зв'язки: етнографія, етнологія, генеалогія, усна народна творчість, матеріальна культура, українське народне виховання, традиційний український обряд, соціокультурна діяльність сучасних молодіжних об'єднань, традиції та інновації в культурі сучасного сервісу.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Фольклор та ретроспектива традиційних цінностей людини.
2. Ціннісні ознаки основних жанрів українського фольклору.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

РОЗДІЛ 1. ФОЛЬКЛОР ТА РЕТРОСПЕКТИВА ТРАДИЦІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ ЛЮДИНИ

ТЕМА 1.1. АКСІОЛОГІЯ ЯК ФІЛОСОФСЬКЕ ВЧЕННЯ І ЯКІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ ВНУТРІШНЬОГО РОЗВИТКУ ПРИРОДНИХ ЯВИЩ БУТТЯ

Предмет і завдання курсу. Сутність науки аксіологія. Поняття про цінність. Цінність як соціальна й духовна категорія. Об'єктивістські та суб'єктивістські концепції цінностей. Основні різновиди цінностей. Розподіл цінностей за середовищем виявлення. Розподіл цінностей за способом дії на людину й природу. Сутність реальних цінностей. Сутність перспективних цінностей. Розподіл цінностей за рівнем сприйняттям. Світоглядні та релігійні цінності. Суспільні цінності. Основні функції цінностей. Ціннісний характер подій і явищ існуючого буття і його виявлення у фольклорі. Поняття сакрального й демонічного. Ієрархія цінностей. Споріднені та неспоріднені цінності. Традиційне ставлення до неспоріднених цінностей. Традиція як сакральна цінність родової спільноти. Ціннісні наслідки порушення традиції. Традиційність та сакральність мистецького твору.

ТЕМА 1.2. ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА ВИДОЗМІНИ ЦІННОСТЕЙ В ЕВОЛЮЦІЙНОМУ ТА ІСТОРИЧНОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Неолітична революція та перехід людства від системи накопичувального до системи відтворюваного господарювання. Поняття вільного і підневільного як нових ціннісних ознак для людини. Взаємозалежність між поневолювачем і поневоленим. Фізична й духовна несвобода як людини за нових соціальних умов життя. Воля як одна з найвищих сакральних цінностей та її виявлення в зразках фольклору. Зміна кровної сакральної цінності роду на духовну. Сакральність душі – вихідна одинична сутність буття. Передумови появи суспільних, громадських та групових цінностей і їх відображення у фольклорі. Причини появи нових знакових цінностей, нових світоглядних мотивів та їх відображення у фольклорі. Ремісничі, купецькі, землеробські, скотарські цінності і їх відображення у фольклорі. Синкретичні сакральні цінності. Сакральні топоніми та сакральні дати. Видозміна ціннісного ставлення людини до природного довкілля, диких тварин і птахів. Видозміна культури людини із сакрально-родової в сакрально-особову. Видозміна пріоритету родової цінності в духовна. Відмова від родового життя як одна з сакральних християнських цінностей. Епоха Відродження та десакралізація мистецтва і її наслідки в розвитку суспільства.

ТЕМА 1.3. ФОЛЬКЛОР. ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ТА ОСНОВНІ ЦІННІСНІ ОЗНАКИ Й ЧИННИКИ

Природа фольклору. Фольклор як генератор і консерватор духовних цінностей народу. Реальна й перспективна цінність фольклорних творів. Основні ціннісні характеристики фольклору: варіативність, імпровізаційність, синкретизм, семіотичність. Варіативність та імпровізаційність фольклору як ціннісна передумова його побутування. Синкретизм фольклору та його вияви: жанровий, світоглядний, історичний, змістовий. Ціннісне виявлення взаємозв'язку природних, біологічних і трудових процесів у фольклорі. Фольклор – носій давнього світогляду. Фольклорна традиція та її сутність. Змістова та образна семіотичність фольклорних творів. Внутрішній синкретизм фольклору. Система виражальних засобів та символів у фольклорі. Міфологічне світосприйняття й мислення – ціннісна ознака фольклору. Консерватизм фольклору: позитиви та негативи. Анімістична природа фольклору. Вияви тотемізму, зооморфізму та антропоморфізму у фольклорі. Фольклор і давній світогляд.

ТЕМА 1.4. КЛАСИФІКАЦІЯ ФОЛЬКЛОРУ ЗА ХАРАКТЕРОМ ВИЯВЛЕННЯ ТА СПОСОБОМ МИСТЕЦЬКОГО ВПЛИВУ НА ЛЮДИНУ

Класифікація фольклору: родова, видова, жанрова та жанрово-тематична структури. Основні ціннісні орієнтації фольклору в системі структури духовного світу українців. Комунікативно-інформативна функція фольклору і її жанрове виявлення. Світоглядна функція фольклору і її основне жанрове виявлення. Виховна функція фольклору та її тематичне спрямування. Суспільно-компенсаторська функція фольклору та її ідейно-естетичний вплив на людину. Пізнавально-евристична функція фольклору і її вплив на розкриття творчих можливостей особи. Дидактична та навчальна функція фольклору і її жанрове виявлення та тематичне спрямування. Сугестійна функція фольклору і її ціннісні характеристики. Наукове вивчення фольклору як засіб виявлення його аксіологічних особливостей. Специфічні особливості фольклору – ціннісна пізнавальна база для багатьох галузей наук: історії, лінгвістики, етнографії та етнології, літературознавства, мистецтвознавства, філософії, педагогіки, етики тощо. Мова фольклорних творів. Генеалогія слова у фольклорі.

РОЗДІЛ 2. ЦІННІСНІ ОЗНАКИ ОСНОВНИХ ЖАНРІВ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

ТЕМА 2.1. КАЗКА. РЕАЛЬНІ, ПОТЕНЦІЙНІ, СВІТОГЛЯДНІ ТА ВИХОВНІ ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК, ЛЕГЕНД ТА ПЕРЕКАЗІВ

Казка: аксіологічна особливість казкових сюжетів, образів та асоціацій. Міфологічні, соціальні та історичні підоснови української народної казки. Трисутнє навантаження української народної казки: побутове, філософське, міфічне. Казка і первісне мислення. Казка як єдине ціле. Українські народні казки про тварин: архетипи сюжетів та образів тварин. Соціально-побутові казки українців. Міфічні мотиви в соціальних казках (Кума Смерть, Правда і Кривда, Кобиляча голова). Чарівні казки українців. Система образів та символів у чарівних казках. Пізнавальна, дидактична та сугестійна функції українських народних казок. Казка і народна звичаєвість. Числова знаковість у народних казках. Позитивні та негативні образи в українських народних казках. Місце героя в українській народній казці. Варіативність образу Змія в українських народних казках. Легенда: сутність та основні мотиви. Різновиди легенд. Сутність та основні різновиди переказів.

ТЕМА 2.2. РОДОВІ (НАЦІОНАЛЬНІ), МОРАЛЬНІ, ВИХОВНІ ТА ЕСТЕТИЧНІ ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ДУМ, БАЛАД, ІСТОРИЧНИХ, КОЗАЦЬКИХ, СТІЛЕЦЬКИХ ПІСЕНЬ

Українські народні думи: епічні витoki, традиція, стан побутування. Основні сюжети та мотиви українських народних дум і їх ціннісна характеристика. Соціальні та героїчні мотиви в українських народних думах. Реальне та міфічне в українських народних думах. Моральний та соціальний аспекти в українських народних думах (Сестра і брат, Втеча трьох братів з города Азова, з турецької неволі, Бідна вдова і три сини). Світоглядний та історичний аспекти в українських народних думах (Маруся Богуславка, Хмельницький та Барабаш, Козак нетяга Фесько Гарджа Андибер, Смерть козака бандуриста). Історичні пісні українського народу: витoki, традиція, стан побутування. Козацькі стрілецькі та повстанські пісні українців: моральна, пізнавальна та сугестійні функції. Особливості подання історичних постатей в народних піснях. Ціннісні переваги та недоліки історичного матеріалу в піснях. М. В. Гоголь про особливість історичних пісень українського народу. Вплив історичних пісень на художню творчість українського народу. Світоглядні основи історичних народних пісень. Балада як жанр народно-пісенної творчості. Міфологічна підоснова українських народних балад. Явища інкарнації в українських народних баладах. Природа і людина в українських народних баладах. Ствердження людської гідності, високодуховності та моралі в українських народних баладах. Невідворотність кари та запізніле каяття як вияв моральних цінностей в українських народних баладах. Ідейно-образний світ балад, надтонка емоційність та потреба напруженого співпереживання.

ТЕМА 2.3. РОДОВІ (НАЦІОНАЛЬНІ), МОРАЛЬНІ, ЕСТЕТИЧНІ ТА ВИХОВНІ ЦІННОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВИХ, РОДИННИХ, КОЛИСКОВИХ ПІСЕНЬ ТА ПРО КОХАННЯ

Родинно-побутова лірика українців: тематика, мотиви, традиція. Конкретно-образне та міфопоетичне в родинно-побутових піснях українців: абсолютні й відносні цінності. Ціннісні орієнтації соціально-побутових пісень: моральний та етичний аспекти. Чумацькі пісні: основні мотиви, образи та аксіологічні особливості. Кріпацькі, наймитські та заробітчанські українські народні пісні: функціональна орієнтація, реальна цінність та тематична спільність. Рекрутські, солдатські та бурлацькі пісні українців: основні мотиви, скупість образних характеристик, сугестійна спрямованість. Вияви ціннісних морально-етичних норм в бурлацьких, наймитських, заробітчанських піснях. Основні мотиви в українських народних піснях про кохання. Вияви національних особливостей побуту молоді в українських народних піснях про кохання. Вияви екзистенції в українських народних піснях про кохання. Жіноча доля в українських народних піснях про родинне життя. Основні мотиви пісень про родинне життя. Основна тематика колискових пісень. Сугестійна функція колискових пісень. Міфопоетика колискових пісень. Абсолютне та відносне в колискових піснях українців.

ТЕМА 2.4. РЕАЛЬНІ ТА ПОТЕНЦІЙНІ ТА ВИХОВНІ ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПРИКМЕТ, ПОВІР'ІВ, ПРИСЛІВ'ІВ, ЗАГАДОК, НЕБИЛИЦЬ

Природа прикмет і повір'їв. Прикмети про природу довкілля як наслідок спостережень та досвіду народу. Прикмети, пов'язані з поведінкою звірів і птахів. Прикмети, пов'язані з особливостями людського життя. Повір'я – ціннісні вияви давнього світогляду предків. Поетика повір'їв. Повір'я, пов'язані з чарівними місцями та скарбами. Прислів'я та приказки – ціннісні вияви народної мудрості. Народна дидактика в прислів'ях та приказках. паремії зі сфери тваринного світу. Ціннісна характеристика прислів'їв про господарську діяльність людини. Людина, її особистість та родинні стосунки в прислів'ях і приказках. Мова, думка й знання в прислів'ях та приказках. Побутові стосунки в прислів'ях та приказках. Відгомін історії й топографії в прислів'ях та приказках. Загадка – скарбниця мудрості й давнього світогляду предків. Природа в загадках. Людина в загадках. Комунікативна функція прислів'їв і приказок. Дидактична та виховна функція прислів'їв, приказок та загадок. Українські небилиці: прихована мудрість, феноменологія, ціннісна орієнтація, світоглядні основи.

ТЕМА 2.5. СВІТОГЛЯДНІ ОСНОВИ ТА СУТНІСТЬ РОДОВИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ КАЛЕНДАРНО-ОБРЯДОВОГО ФОЛЬКЛОРУ

Календарно-обрядовий фольклор і його місце в системі традиційного буття українців. Світоглядна підпорядкованість календарного фольклору відповідним періодам річного кола. Зв'язок календарних пісень з

відповідними обрядами як ціннісна передумова їх функціонального вияву. Позитиви та негативи за народним віруванням щодо часу і місця виконання обрядових дій та пісень календарного циклу. Родові та національні цінності в піснях календарного циклу. Семіотичність змісту календарних пісень та символіка окремих образів і персонажів. Колядки, щедрівки, віншівки: тематична спільність та відмінність. Віншівки господареві, господині, хлопцеві та дівчині: ціннісні характеристики. Реальна та потенційна цінність колядок, щедрівок і віншівок. Світоглядна структура та знаковість образів і слів колядок, щедрівок та віншівок. Українська вертепна драма: світоглядна та національна особливість. Веснянки в Україні. Характеристика тематики та мотивів веснянок упродовж усього періоду їх виконання. Русальні та купальські пісні: тематика, світоглядні підоснови, міфологічна особливість. Анімістичний характер русальних та купальських пісень. Ціннісна характеристика архаїчних мотивів у купальських та русальних піснях українців.

РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1.	Тема 1.1. Аксиологія як філософське вчення і як інструмент аналізу внутрішнього розвитку природних явищ буття	2
2.	Тема 1.2. Історична ретроспектива видозміни цінностей в еволюційному та історичному розвитку суспільства	2
3.	Тема 1.3. Фольклор. Історичні витоки та основні ціннісні ознаки й чинники	4
4.	Тема 1.4. Класифікація фольклору за характером виявлення та способом мистецького впливу на людину	2
5.	Тема 2.1. Казка. Реальні, потенційні, світоглядні та виховні цінності українських народних казок, легенд та переказів	2
6.	Тема 2.2. Родові (національні), моральні, виховні та естетичні цінності українських народних дум, балад, історичних, козацьких, стрілецьких пісень	2
7.	Тема 2.3. Родові (національні), моральні, естетичні та виховні цінності соціально-побутових, родинних, коліскових пісень та про кохання	4
8.	Тема 2.4. Реальні та потенційні та виховні цінності українських народних прикмет, повір'їв, прислів'їв, загадок, небилиць	4
9.	Тема 2.5. Світоглядні основи та сутність родових і національних цінностей календарно-обрядового фольклору	4
Усього годин		26

ВИДИ РОБІТ І ЗАВДАНЬ. ІНСТРУМЕНТАРІЙ НАВЧАННЯ

Види робіт для осмислення понять і практичного засвоєння курсу:
- анотування наукової літератури;

- опрацювання й коментування довідкових джерел;
- виступи слухачів із коментуванням основних положень курсу;
- презентація підготовленого індивідуального навчального проекту на обрану тему;
- обговорення питань з наукових джерел, винесених на самостійне опрацювання;
- пошуково-аналітична робота, яка охоплює пошук та підбір літератури на задану тематику, написання рефератів, аналіз конкретних виробничих ситуацій.

Індивідуальні завдання: підготовка презентацій, розробка власних виставкових проектів. Індивідуальні завдання студенти виконують самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконує окремо кожен студент.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Оцінювання (усних повідомлень і завдань із питань курсу, аналізу наукової й навчально-методичної літератури, самостійна й індивідуальна робота за темами, виконання тестових завдань і т. ін.) здійснюється з позицій дотримання академічної доброчесності, ґрунтоване на чинних нормативних документах.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
84–89	B	добре	
74–83	C	задовільно	
66–73	D		
61–65	E		
21–60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0–20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бойко С. Дослідження української національної самосвідомості: аксіологічний підхід. *Мультиверсум. Філософський альманах*. К.: Центр духовної культури, 2005. № 46. С. 165-175.
2. Булашев Г. Український народ у своїх релігійних поглядах та віруваннях. К., 1992. 414 с.
3. Вархол Й. Календарна та сімейна обрядовість українців Словаччини / голов. ред. Г. Скрипник; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2019. 268 с.
4. Вахніна Л. Фольклорне пограниччя: традиції та сучасність. К.: НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. 308 с.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу. К.: Фоліо, 2013. 508 с.
6. Гайдай М. М. Народна етика у фольклорі східних і західних слов'ян. К. 1972. 200 с.
7. Герус Л. Збереження нематеріальної спадщини: український досвід. *Народознавчі зошити*. 2020. № 1 (151). С. 3-1.
8. Золотослов. Поетичний космос Давньої Русі. К. 1988. 294 с.
9. Іваницький А. Українська музична фольклористика: методологія і методика. К.: Заповіт, 1997. 391 с.
10. Кагаров Є. Нарис історії етнографії. К., 2020. 44 с.
11. Мазуркевич О.П., Дячук В.П. Звичаєві норми етикету в традиційній культурі українців: навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2017. 218 с.
12. Максимович М.О. Дні та місяці українського селянина. К.: Обереги, 2002. 189 с.
13. Мушкетик Л. Працевентричні цінності в українській фольклорній традиції. *Народознавчі зошити*. 2019. № 4 (148). С. 823-832.
14. Регіонально-жанрова антологія українського музичного фольклору. Том II. *Народна інструментальна музика Середньої Наддніпряниці* / упоряд., вступ. стаття М. Й. Хая ; голов. ред. Г. А. Скрипник. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. К., 2019. 318 с.
15. Русавська В. Гостинність в українській традиційній культурі: навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2020. 280 с.
16. Стішова Н. Українські календарні свята осіннього циклу: монографія / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ. Київ, 2017. 240 с.
17. Ткач М. Генеалогія слова та глибини українського фольклору. *Київська старовина*. К., 2005. № 1. С. 109 -121.
18. Ткач М. Засади української духовної традиції. *Вісник КНУКіМ*. Серія: Культура і мистецтво у сучасному світі. К., 2011. № 12. С. 199 -205.
19. Ткач М. М. Духовні провідники – як передумова традиційного буття людини. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2011. Вип. 17. Т. II. С. 85-90.
20. Ткач М. М. Метаморфози свідомості та їх наслідки в літературі й мистецтві. *Літературний Чернігів*. 2016. № 1. С. 151-158.

21. Ткач М. М. Сакральність, традиційна сакральність та перспективи сучасного культурогенезу українців. *Питання культурології*. К.: Видавничий центр КНУКіМ, 2010. Вип. 26. С.126 -135.
22. Ткач М. Українська звичаєва культура: монографія. К.: Ліра-К, 2020. 592 с.
23. Тормахова В. Українська естрадна музика і фольклор: взаємопроникнення і синтез: монографія. К.: Ліра-К, 2020. 204 с.
24. Тюрікова О. Український фольклор і сучасність: аксіологія збереженості (за матеріалами Донецького регіону). *Мистецтвознавчі записки*. 2013. Вип. 23. С. 160-170.
25. Українські народні думи / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України ; [упоряд.: С. Грица (кер. проекту) та ін. ; відп. ред. акад. НАН України Г. Скрипник]. К. : Вид-во Ін-ту мистецтвознав., фольклористики та етнології НАН України, 2007. 824 с.
26. Українські народні думи: у 5 т. Т. 2: Думи XVI–XVII століть / [голов. ред. Г. Скрипник]; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2019. 642 с.
27. Юрійчук М., Ткаченко В. Сімейні звичаї та обряди Південно-Західного Поділля (за експедиційними дослідженнями с. Новосілка Заліщинського р-ну Тернопіл. обл.). К.: Видавець Олег Філюк, 2016. 246 с.

Допоміжна

28. Бойко С. Проблема збереження української ідентичності у контексті глобалізаційних процесів. *Українознавчий альманах*. 2013. Вип.11. С. 236-240.
29. Шворак І. Сакральне та профанне у традиційній весільній обрядовості Західної Волині: форми та функції. *Народознавчі зошити*. 2019. № 6 (150). С. 1557-1562.
30. Тюрікова О. В. Український фольклор і сучасність: аксіологія збереженості (за матеріалами Донецького регіону). *Мистецтвознавчі записки*. 2013. Вип. 23. С. 160-170.